

Історія держави і права України: практикум

Практикум з курсу «Історія держави і права України» є спільною працею фахівців провідних юридичних навчальних закладів України: Національної академії внутрішніх справ, Донецького юридичного інституту, Академії праці та соціальних відносин.

Навчальний посібник містить правові джерела різних часів історичного розвитку держави на території сучасної України. Практикум складено відповідно до програми навчального курсу «Історія держави і права України» і побудовано за модульним принципом.

Практикум призначений переважно для навчальних цілей і покликаний сприяти глибшому засвоєнню навчального матеріалу курсантами, студентами та слухачами.

ЗМІСТ

Вступ	3
Модуль перший	
Історія держави та права України від найдавніших часів до періоду пізнього Середньовіччя	5
Розділ 1. Стародавні держави на території Північного Причорномор'я	6
1.1. Гіпократ про життя і звичаї скіфів.....	6
1.2. Повідомлення Страбона про грецькі колонії на узбережжі Чорного моря.....	6
Розділ 2. Держава і право України князівського періоду (882–1349)	9
2.1. Договір Русі з Візантією 907 року	9
2.2. Договір Русі з Візантією 911 року	10
2.3. «Руська правда». Розширена редакція (за Троїцьким списком).....	14
Розділ 3. Державно-правове становище українських земель у литовсько-польський період (1349–1648)	24
3.1. Судебник короля Казимира IV Ягеллончика, даний Литві 29 лютого 1468 року	24
3.2. «Устава на волю» (1 квітня 1557 р.)	25
3.3. Статут Великого князівства Литовського, виданий у Кракові в 1588 році	27
3.4. «Генрікові артикули» (Статті)	35
3.5. Рішення Люблінського сейму про об'єднання Польщі й Литви в одну державу – Річ Посполиту (1569 р.).....	37
3.6. Ординація Війська Запорозького, заведена польським урядом. Організація Війська Запорозького реєстрового, перебуваючого на службі Речі Посполитій (1638 р.).....	38
Розділ 4. Держава і право козацького періоду (1648–1764)	41
4.1. Білоцерківський договір між польським урядом і гетьманом України Богданом Хмельницьким (18 вересня 1651 р.)	41
4.2. Статті Богдана Хмельницького, стверджені царем і боярською думою, які визначали умови військового договору між Московією і Військом Запорозьким (21 березня 1654 р.)	43
4.3. Пакти Конституції законів та вольностей Війська Запорозького, укладені 5 квітня 1710 року у Бендерах	45

Модуль другий

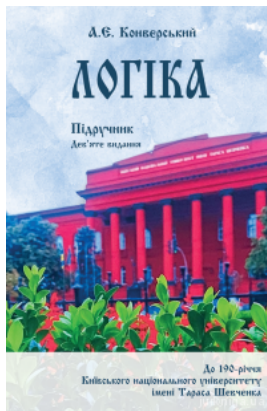
Історія держави та права України в Новий та Новітній час ...	51
Розділ 5. Державно-правове становище України в складі Російської та Австро-Угорської імперій (1764–1917).....	52
5.1. Указ Катерини II про ліквідацію гетьманства та утворення Малоросійської колегії (10 листопада 1764 р.).....	52
5.2. Маніфест Катерини II від 3 серпня 1775 року про ліквідацію Запорозької Січі.....	53
5.3. Указ Катерини II про остаточне закріпачення селян на Лівобережній і Слобідській Україні (3 травня 1783 р.)	55
5.4. Маніфест Олександра II від 19 лютого 1861 року	56
5.5. «Про заборону української мови». Циркуляр міністра внутрішніх справ П. Валуєва (18 липня 1863 р.).....	58
5.6. «Про заборону українського письменства». Урядовий указ 1876 року, підписаний імператором в м. Емс	60
5.7. Конституційний закон Австро-Угорської імперії про судову владу (21 грудня 1867 р.)	60
5.8. Конституційний закон на зміну закону від 26 лютого 1861 р. про імперське представництво (21 грудня 1867 р.).....	62
5.9. Маніфест про удосконалення державного порядку (17 жовтня 1905 р.).....	66
Розділ 6. Державне будівництво в Україні (1917–1920).....	68
6.1. I Універсал Центральної Ради (10 червня 1917 р.).....	68
6.2. II Універсал Центральної Ради (3 липня 1917 р.).....	71
6.3. III Універсал Центральної Ради (7 листопада 1917 р.)	73
6.4. IV Універсал Центральної Ради (9 січня 1918 р.).....	76
6.5. Статут Генерального Секретаріату.....	80
6.6. Грамота до всього українського народу (29 квітня 1918 р.).....	82
6.7. Декларація Української Директорії (1918 р.).....	84
6.8. Закони про тимчасовий державний устрій України (квітень 1918 р.).....	87
6.9. Акт Директорії про з'єднання всіх українських земель (22 січня 1919 р.)	91
Розділ 7. Держава та право Радянської України (1918–1939) ..	92
7.1. Конституція Української Соціалістичної Радянської Республіки (14 березня 1919 р.)	92
7.2. Декрет Всеросійського ЦВК про військовий союз радянських республік Росії, України, Латвії, Литви, Білорусії для боротьби проти імперіалістів (1 червня 1919 р.).....	94

7.3. Постанова Ради Народних Комісарів УСРР про запровадження української мови в школах і радянських установах (21 вересня 1920 р.)	95
7.4. Декларація про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (30 грудня 1922 р.)	96
7.5. Договір про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (30 грудня 1922 р.)	97
7.6. Кримінальний кодекс УСРР (1922 р.)	100
7.7. Кримінально-процесуальний кодекс УСРР (1922 р.)	103
7.8. Цивільний кодекс УСРР (1922 р.)	106
7.9. Постанова ВУЦВК і РНК УСРР «Про заходи забезпечення рівноправності мов і про допомогу розвитку української мови» (1 серпня 1923 р.)	108
7.10. Конституція Української Соціалістичної Радянської Республіки (1929 р.)	111
7.11. Постанова Раднаркому УСРР про ознаки, які визначали селянське господарство як куркульське (13 серпня 1929 р.)	116
7.12. Постанова Раднаркому УСРР і ЦК КП(б)У «Про занесення на «чорну дошку» сіл, які злісно саботують хлібозаготівлі» (6 грудня 1932 р.)	117
7.13. Постанова ЦВК і РНК СРСР «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів та кооперативів та укріплення суспільної (соціалістичної) власності» (7 серпня 1932 р.)	118
7.14. Постанова ЦВК і РНК СРСР «Про особливу нараду при НКВС СРСР» (5 листопада 1934 р.)	119
7.15. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки (1937 р.)	120
Розділ 8. Державно-правове становище України в період Другої світової війни (1939–1945)	128
8.1. Договір про ненапад між Німеччиною і Радянським Союзом (23 серпня 1939 р.)	128
8.2. Тасмний додатковий протокол (23 серпня 1939 р.)	129
8.3. Німецько-Радянський договір про дружбу і кордони між СРСР і Німеччиною (28 вересня 1939 р.)	130
8.4. Закон про включення Західної України до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік і з'єднання її з Українською Радянською Соціалістичною Республікою (1 листопада 1939 р.)	131
8.5. Указ Президії Верховної Ради СРСР про утворення Волинської, Дрогобицької, Львівської, Ровенської, Станіславської і Тернопільської областей в складі Української РСР (4 грудня 1939 р.)	132

8.6. Закон про включення північної частини Буковини і Хотинського, Акерманського та Ізмайльського повітів Бессарабії в склад Української Радянської Соціалістичної Республіки (2 серпня 1940 р.).....	133
8.7. Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про воєнний стан» (22 червня 1941 р.).....	134
8.8. Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про затвердження Положення про Військові трибунали в місцевостях, оголошених на воєнному стані, і в районах воєнних дій» (22 червня 1941 р.)	136
8.9. Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про режим робочого часу робітників і службовців в період війни» (26 червня 1941 р.)	138
8.10. Постанова Президії Верховної Ради СРСР, Ради Народних Комісарів СРСР і Центрального Комітету ВКП(б) «Про створення Державного Комітету Оборони» (30 червня 1941 р.).....	139
8.11. Декрет А. Гітлера про створення Райхскомісаріату «Україна» (20 серпня 1941 р.)	139
8.12. Платформа Української Головної Визвольної Ради (липень 1944 р.)	140
Розділ 9. Державно-правовий розвиток УРСР (50–80-ті роки ХХ століття)	143
9.1. Закон СРСР «Про перетворення Ради Народних Комісарів СРСР в Раду Міністрів СРСР і Рад Народних Комісарів союзних і автономних республік – в Ради Міністрів союзних і автономних республік» (15 березня 1946 р.).....	143
9.2. Указ Президії Верховної Ради СРСР про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР (19 лютого 1954 р.).....	143
9.3. Кримінальний кодекс Української РСР (1960 р.).....	144
9.4. Закон УРСР «Про Цивільний Кодекс УРСР» (від 18 липня 1963 р., із змінами та доповненнями на 6 жовтня 1995 р.).....	149
9.5. Постанова Ради Міністрів СРСР від 16 липня 1972 року № 452 «Про затвердження положення про МВС СРСР».....	152
9.6. Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ (затверджено Постановою Ради Міністрів СРСР від 23 жовтня 1973 р. № 778)	156
9.7. Указ Президіума Верховної Ради СРСР від 20 травня 1974 року «Про основні обов'язки та права добровільних народних дружин щодо охорони громадського порядку».....	160
9.8. Конституція (Основний Закон) Української Радянської	

Соціалістичної Республіки (1978 р.).....	163
Розділ 10. Держава та право сучасної України (з 1991 року) ...	171
10.1. Декларація про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.).....	171
10.2. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.).....	175
10.3. Угода про створення Співдружності Незалежних Держав (8 грудня 1991 р.).....	176
10.4. Закон України «Про Збройні Сили України» (від 6 грудня 1991 р. із змінами і доповненнями на 21 жовтня 1993 р.)	178
10.5. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України (8 червня 1995 р.).....	179
10.6. Закон України «Про прийняття Конституції України і введення її в дію» (28 червня 1996 р.).....	185
Додаток 1. Біографічні дані президентів України	187
Додаток 2. Схеми.....	194
Словник термінів та понять.....	209
Вжиті скорочення.....	225
Література	226

Книги, які можуть вас зацікавити

Логіка. Підручник для
студентів юридичних
факультетів

Перейти до галузі права
Історія держави та права

Перейти на сайт →